

Uchwała Nr 137/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 14 marca 2019 r.

w sprawie wniosku Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej
im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach
o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku „filologia”
prowadzonym na Wydziale Humanistyczno-Ekonomicznym
na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym

Na podstawie art. 52 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, z późn. zm.) w związku z art. 225 ust. 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1669, z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej uchwala, co następuje:

§ 1

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, uwzględniając opinię Zespołu odwoławczego, uznało, iż wyjaśnienia przedstawione we wniosku Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku „filologia” prowadzonym na Wydziale Humanistyczno-Ekonomicznym Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym **nie uzasadniają zmiany oceny warunkowej** wyrażonej w § 1 Uchwały Nr 764/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 6 grudnia 2018 r.

W § 2 Uchwały Nr 764/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdziło, iż kryterium program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia uzyskało ocenę *zadowalającą*, a zatem nie zaistniały przesłanki do wydania oceny pozytywnej. Ocenę *zadowalającą* otrzymały również kryteria: skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia. Pozostałe kryteria, tj.: koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni, kadra prowadząca proces kształcenia, umiędzynarodowienie procesu kształcenia, infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia, a także opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia otrzymały, ocenę *w pełni*.

Ocenę warunkową uzasadniają następujące zastrzeżenia do programu studiów:

1. Program specjalności *filologia angielsko-rosyjska* nie zapewnia studentom możliwości wyboru modułów zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% łącznej liczby punktów, tj. 54 ECTS, co jest niezgodne z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz.U. 2016 poz. 1596, z późn. zm.).

Do tej grupy zajęć nie mogą zostać zaliczone praktyki zawodowe, ponieważ są obligatoryjną częścią programu studiów, której efekty kształcenia muszą być osiągnięte przez każdego studenta.

Do modułu zajęć do wyboru nie można również zaliczyć modułu zajęć specjalizacji nauczycielskiej, ponieważ w programie studiów są tylko dwie specjalizacje - tłumaczeniowa i nauczycielska, z których jedna - specjalizacja tłumaczeniowa, jest obligatoryjna. Zatem nie istnieje faktyczny wybór pomiędzy tymi specjalizacjami.

Stanowisko Uczelni

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia deklaruje, iż wprowadziła zmiany w programie studiów na specjalności filologia angielsko-rosyjska tak, aby zapewnić studentom faktyczną możliwość wyboru modułów zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% łącznej liczby punktów. Przygotowany plan studiów został przedstawiony w Załączniku 1 do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Zmiana polega na wprowadzeniu dwóch specjalizacji do wyboru: specjalizacji tłumaczeniowej oraz specjalizacji języki obce w komunikacji biznesowej. Wybór dokonywany przez studenta ma dotyczyć przedmiotów kształcenia ogólnego (w sumie 20 punktów ECTS) oraz bloku zajęć specjalistycznych (w sumie 36 punktów ECTS dla każdej z dwóch specjalizacji). Zajęcia do wyboru oszacowane w sumie na 56 punktów ECTS stanowią nieco więcej niż 30% łącznej liczby punktów. Nowy plan studiów został przyjęty Uchwałą Nr 1/2019 Rady Wydziału Humanistyczno-Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach z dnia 23 stycznia 2019 r. w sprawie zatwierdzenia planów studiów na kierunku „filologia” specjalność filologia angielsko-rosyjska (studia I stopnia stacjonarne i niestacjonarne, profil praktyczny) i ma obowiązywać od roku akademickiego 2019/2020.

Stanowisko Prezydium PKA

Wnioskodawca zgadza się z zarzutem sformułowanym w Uchwale Prezydium PKA i deklaruje wprowadzenie zmian od roku akademickiego 2019/2020. Uczelnia zamierza w przyszłości zapewnić studentom wybór modułów zajęć, którym przypisano punkty ECTS zgodny z wymaganiami prawa, tj. w wymiarze nie mniejszym niż 30% łącznej liczby punktów, na co wskazuje przedstawiony plan studiów. We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia nie odnosi się do kwestii praktyk zawodowych oraz specjalizacji nauczycielskiej jednak analiza planu studiów dla specjalizacji tłumaczeniowej i specjalizacji języki obce w komunikacji biznesowej (Załącznik 1 do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy) wskazuje na to, iż 1) zrezygnowano ze specjalizacji nauczycielskiej, która w przedłożonej dokumentacji nie jest wymieniana i 2) nie wliczono praktyki zawodowej do puli zajęć do wyboru. Tym samym w celu umożliwienia studentom wyboru zajęć w wymiarze ponad 30% łącznej liczby ECTS Uczelnia zmieniła w sposób zasadniczy koncepcję kształcenia i program studiów na ocenianym kierunku. Planowane zmiany zostały uchwalone przez Radę Wydziału Humanistyczno-Ekonomicznego, jednak dopiero ponowna ocena programowa pozwoli stwierdzić, czy podjęte działania naprawcze są skuteczne.

W związku z powyższym sformułowany uprzednio **zarzut pozostaje w mocy**.

2. W opisie warunków rekrutacji nie podano żadnych wymagań wstępnych dotyczących poziomu znajomości języka rosyjskiego, co oznacza, że na specjalność *filologia angielsko-rosyjska* mogą być przyjmowane osoby bez znajomości tego języka, a w planie studiów zaplanowano zbyt małą liczbę godzin dydaktycznych z praktycznej nauki języka rosyjskiego, co uniemożliwia takim osobom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia w zakresie języka rosyjskiego oraz uzyskanie przez wszystkich studentów znajomości języka na poziomie B2. Uczelnia zadeklarowała wprowadzenie nowych przedmiotów: *Historia literatury rosyjskiej* i *Gramatyka kontrastywna*, nie można jednak zaliczyć tych przedmiotów

do modułu zajęć z praktycznej nauki języka rosyjskiego, ponieważ ich celem nie jest kształcenie praktycznych umiejętności językowych.

Stanowisko Uczelni

Wnioskodawca przyznaje, iż na oceniany kierunek i specjalność często przyjmowane są osoby bez znajomości języka rosyjskiego. W ramach działań naprawczych zadeklarowano zwiększenie liczby godzin zajęć praktycznych z języka rosyjskiego. Zajęcia z Praktycznej Nauki Języka Rosyjskiego obejmują obecnie 555 godzin w ciągu sześciu semestrów studiów. Wnioskodawca wskazuje też na zajęcia kierunkowe: Historia literatury rosyjskiej, Gramatyka opisowa języka rosyjskiego oraz Historia i kultura Rosji w łącznym wymiarze 210 godzin. Od trzeciego semestru studiów wprowadzane są przedmioty specjalizacyjne (tłumaczeniowe lub biznesowe) w łącznym wymiarze 270 godzin zajęć. Ponadto Wnioskodawca deklaruje, iż w celu wsparcia studentów bez znajomości języka rosyjskiego Uczelnia zobowiązuje się do przeprowadzenia zajęć wyrównawczych przez Studium Języków Obcych.

Stanowisko Prezydium PKA

Z planu studiów stacjonarnych przedstawionego w Załączniku 1 do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy wynika, że kontakt studentów z językiem rosyjskim od IV do VI semestru studiów jest nadal ograniczony. Obecnie praktyczna nauka języka rosyjskiego obejmuje w IV semestrze – 30 godzin Gramatyki praktycznej języka rosyjskiego w ujęciu kontrastywnym oraz po 15 godzin Praktyki pisania w języku rosyjskim oraz Praktyki komunikacji w języku rosyjskim; a w V i VI semestrze już tylko po 15 godzin Praktyki pisania w języku rosyjskim oraz Praktyki komunikacji w języku rosyjskim, przy czym Gramatyka praktyczna języka rosyjskiego w ujęciu kontrastywnym, jak wskazano w zarzucie, nie kształci praktycznych umiejętności językowych. Nie licząc zatem gramatyki praktycznej pozostaje łącznie 90 godzin praktycznej nauki języka rosyjskiego w ciągu ostatnich trzech semestrów studiów. Dla porównania, w odpowiedzi na Raport z wizytacji w piśmie z dnia 19 października 2018 r. Uczelnia zadeklarowała 105 godzin zajęć Praktyki pisania w języku rosyjskim oraz Praktyki komunikacji w języku rosyjskim w ostatnich trzech semestrach studiów (Praktyka pisania w języku rosyjskim: po 15 godzin w semestrach IV, V i VI oraz Praktyka komunikacji w języku rosyjskim: 30 godzin w semestrze IV i po 15 godzin w semestrach V i VI), czyli 15 godzin więcej niż we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Natomiast wprowadzanie od trzeciego semestru przedmiotów specjalizacyjnych (w zakresie języka biznesu, prawa, medycyny itp.) w języku rosyjskim w przypadku osób przyjętych na studia bez znajomości języka rosyjskiego nie zapewnia osiągnięcia zakładanego poziomu kompetencji językowych. We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy wskazano wprowadzić gotowość Studium Języków Obcych do przeprowadzenia zajęć wyrównawczych, jednak ta deklaracja nie znajduje potwierdzenia w żadnym dokumencie załączonym do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Zajęcia wyrównawcze nie zostały ujęte w planie studiów. Zaproponowane działania naprawcze nie są w pełni skuteczne: liczba godzin zajęć z praktycznej nauki języka rosyjskiego w ostatnich trzech semestrach studiów nie zwiększyła się w sposób pozwalający studentom na osiągnięcie zakładanego poziomu kompetencji językowych w zakresie języka rosyjskiego. Deklaracja przeprowadzenia zajęć wyrównawczych nie została sformułowana w sposób wiążący. Skuteczność planowanych zmian będzie można zatem ocenić dopiero podczas ponownej oceny programowej. **Zarzut pozostaje w mocy.**

3. Wewnętrzny system zapewniania jakości nie działa skutecznie w procesie tworzenia programu studiów i monitorowania jego realizacji.

4. Jednostka nie podjęła skutecznej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w kształtowaniu programu studiów i jego realizacji, a w szczególności w zakresie:

- działań mających na celu zbadanie wpływu znajomości języka angielskiego oraz języka rosyjskiego na atrakcyjność absolwentów na lokalnym rynku pracy,
- działań mających na celu zbadanie oczekiwań pracodawców odnoszących się do sylwetki absolwenta,
- pozyskania większej liczby pracodawców, u których studenci mogliby odbywać praktykę zawodową,
- współpracy z międzynarodowymi firmami działającymi na terenie Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, które mogą stanowić potencjalne miejsce zatrudnienia i rozwoju zawodowego absolwentów kierunku „filologia”.

Stanowisko Uczelni

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia połączyła odpowiedź na obydwa zarzuty i przedstawiła dokumenty, które mają świadczyć o 1) przeprowadzeniu ankiet wśród absolwentów ocenianego kierunku, 2) badaniu oczekiwań pracodawców, 3) przeprowadzeniu szkoleń mających na celu przygotowanie studentów do podjęcia pracy, 4) współpracy z pracodawcami, 5) współpracy z firmami i instytucjami, 6) możliwościach odbywania praktyk przez studentów ocenianego kierunku i 7) współpracy w ramach programu Erasmus+.

Odpowiedź na zarzuty 3 i 4 stanowią krótkie omówienia kolejnych załączników. W odniesieniu do Załącznika 2, Wnioskodawca wskazuje, iż „100 % absolwentów kierunku „filologia” zostało objętych ankietyzacją w semestrze letnim”. Załącznik 2 przedstawia sprawozdanie z ankietyzacji absolwentów studiów stacjonarnych I stopnia na kierunku „filologia”. Badanie objęło grupę 10 absolwentów kierunku „filologia”, którzy ukończyli studia stacjonarne pierwszego stopnia w 2017 roku. Przedstawione wnioski dotyczą zwłaszcza skuteczności poszukiwania pracy przez absolwentów, rodzaju wykonywanej przez nich pracy (branży, miejsca pracy) oraz przydatności wiedzy i umiejętności zdobytych na studiach na rynku pracy. Załącznik 3 do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przedstawia informację zwrotną od dwóch interesariuszy zewnętrznych. Jeden z nich nie zgłasza uwag, natomiast drugi odniósł się szczegółowo do pytań ze strony uczelni, sugerując np. zwiększenie liczby godzin praktyk w VI semestrze do 160 godzin. Załącznik 4 do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy prezentuje projekt pod nazwą BTEC WorkSkills – międzynarodowe kompetencje studentów PWSZ. Jest to opis serii szkoleń skierowanych do studentów II i III roku wybranych kierunków, w tym „filologii” zorientowanych na kształcenie kompetencji na rynku pracy. Załącznik 5 do wniosku o ponowne rozpatrzenie to cztery umowy z lokalnymi podmiotami gospodarczymi zawarte w latach 2006 i 2008 dotyczące odbywania przez studentów ocenianego kierunku nieodpłatnych praktyk zawodowych, bez określenia liczby studentów przyjmowanych na praktyki. Załącznik 6 składa się z 13 umów i porozumień o współpracy z firmami i instytucjami (w tym uczelniami zagranicznymi) podpisanymi w latach 2013, 2016-2019. Załącznik 7 wymienia 31 studentów ocenianego kierunku oraz wszystkie firmy i instytucje, w których w roku akademickim 2018/2019 odbywają oni praktyki zawodowe. Wnioskodawca wskazuje, iż studenci „mają nieograniczone możliwości wyboru firm w celu zdobycia doświadczeń praktycznych”. Załącznik 8 zawiera trzy umowy w ramach programu Erasmus+. „gdzie zdobywają oni [studenci] doświadczenie zarówno realizując program wymiany, jak i odbywając praktyki zawodowe”.

Stanowisko Prezydium PKA

Uczelnia nie odniosła się do kwestii nieskuteczności działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości w procesie tworzenia programu studiów i monitorowania jego realizacji. Jak wynika z Raportu z wizytacji wskazano na brak skuteczności „w przypadku monitorowania specjalności nauczycielskiej, której realizacja jest niezgodna z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela”. We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia zakłada rezygnację z prowadzenia specjalizacji nauczycielskiej, jednak nie deklaruje tego wprost i nie wykazuje, iż planowane zmiany są efektem skutecznie działającego systemu konsultacji z interesariuszami i badania rynku. Niezgodność kształcenia na specjalności nauczycielskiej ze standardami kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela była jednym z zarzutów stanowiących podstawę przyznania oceny warunkowej. Likwidacja specjalności nauczycielskiej nie rozwiązuje jednak kwestii nieskuteczności działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości w procesie tworzenia programu studiów i monitorowania jego realizacji.

Informacje zawarte w Załącznikach 2-8 do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy świadczą o podjęciu pewnych działań naprawczych, jednak ich efekty będzie można ocenić dopiero podczas kolejnej oceny programowej. **Zarzuty pozostają w mocy.**

W związku z powyższym sformułowana uprzednio ocena programowa warunkowa pozostaje w mocy.

§ 2

Następna ocena programowa na kierunku *filologia* w jednostce wymienionej w § 1 powinna nastąpić w roku akademickim **2019/2020**.

§ 3

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
2. Rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Krzysztof Diks